

een mensch sociaal „bedingt” ziet, en van een ander fundament niet wil weten.

Het geloof in de ineensstorting van een sociale orde, die door den zich autonoom wanenden mensch is gesticht, komt voort uit het geloof in het Woord van God, dat zulke menscheijke pogingen ijdel heet. Dat neemt natuurlijk niet weg, dat er (ook in den tegenwoordigen tijd) menschen zijn, die nu duidelijk zien, wat het einde eener wereld is zonder God, die vragen naar een ander fundament voor hun leven, en dat vinden, waar het slechts te vinden is: bij God. Maar deze zullen bij dat zoeken ontmoeten (en wellicht van hen leiding ontvangen) die van den aanvang af in God geloofd hebben, en daardoor met zekerheid hun weg gingen door de wereld, die zoo heel veel door de zonde heeft te lijden.

Menschen, wier doel hooger ligt dan het vestigen eener „nieuwe sociale orde”, hoe belangrijk die op zichzelf ook moge zijn. En in ieder geval is die „nieuwe maatschappij” voor hen voornamelijk middel en aan de andere zijde vrucht van hun geloof. En niet omgekeerd.

Gaan we den volgenden keer Drucker's aanklacht tegen de kerken na.

A.

B. ter B.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Tuberculose.

II.

Zooals wij zagen kan het primair affect met zich mede brengen een gedeeltelijke immuniteit. Wat verstaan wij onder immuniteit? Hieronder vallen wij samen den toestand van onvatbaarheid van een individu voor een infectieziekte, waaraan, mits geïnfecteerd, andere individuen tot hetzelfde soort en ras behoorend, wel ziek worden. Wij maken nog weer onderscheid tusschen een aangeboren of natuurlijke immuniteit en de verworven onvatbaarheid. Als voorbeeld van de laatste kunnen wij de pokken nemen. Als iemand een zware of lichte pokkeninfectie heeft doorgemaakt, dan is zoo iemand zijn geheele leven lang onvatbaar voor pokken. Van deze wetenschap werd vroeger in Indië en Egypte praktisch gebruik gemaakt. Aan hen was het bekend dat bij verscheiden groote epidemieën als de pestziekte bijvoorbeeld die menschen, die reeds aan die ziekte geleden hadden en haar doorstaan hadden, voor een nieuwe infectie onvatbaar waren. Derhalve werden juist deze menschen gekozen om de lijdende aan de gevreesde pestziekte in de daarvoor bestemde ziekeninrichtingen te verplegen. De duur nu der onvatbaarheid na een doorgemaakte infectieziekte is zeer verschillend lang. Het tegenovergestelde van onvatbaarheid komt zelfs ook voor. Er zijn bepaalde aandoeningen bekend, die éénmaal doorstaan, als het ware een verhoogde gevoeligheid met zich mede brengen. Als regel echter zal het lichaam tijdens het lijden aan een acute infectie zich al meer en meer tegen de gevolgen der infectie leeren verdedigen. Dit nu doet zich ook voor na het ontstaan van het primair affect. De natuurlijke verwekrachten van het lichaam worden hierdoor zeer versterkt. Praktisch is dit van groot belang. Het is een ervaringsfeit dat de tuberculose, wanneer zij volkstammen treft, waar de ziekte niet inheemsch is, vele slachtoffers maakt. De aandoening verloopt dan in korten tijd dodelijk. Naarmate de ziekte langeren tijd overheerscht heeft, wordt zij zachtaardiger en neemt langzaam af. Ook in den grooten wereldoorlog heeft dit zeer de aandacht getrokken. Onder de troepen die uit Zuid-Afrika en Indië naar Europa werden overgebracht, verbreidde de tuberculose zich schrikbarend snel en veel meer dan de helft van hen, die tuberculose kregen, stierf. Dit kan niet anders zijn dan dat de natuurlijke verwekrachten uiterst gering waren en de lichamen niet in staat waren hun verdedigers ook al door slechte bijkomstige omstandigheden te vormen. Ook vele gezonde negers uit Senegal, waar geen tuberculose voorkomt, overleden reeds gedurende hun verblijf in Frankrijk op het oorlogsterrein.

Stemt het ons eenerzijds tot vreugde de voordeelen van een tot rust gekomen primair affect, eventueel complex, te hebben, zoo moeten wij anderzijds bedenken, dat een nieuwe infectie hier uit ons ook kan treffen, een zoogenaamde endogene herinfectie. 't Is vaak al heel moeilijk, zoo niet onmogelijk uit te maken, of een herinfectie endogeen of exogeen, d.w.z. van buitenaf geschiedt. De endogene herinfectie zal vermoedelijk een zeer groote rol spelen. Zeer vele gronden die wij niet zullen opsommen, zijn hiervoor aan te voeren. Dat de endogene herinfectie zeer op den voorgrond treedt, is op zichzelf geruststellend, want daaruit blijkt, dat de invloed van een tuberculeuse omgeving op de ouderen van minder nadeel is, dan zulks op de kinderen in hun eerste levensjaren het geval is. Maar ook de herinfectie van buitenaf mag niet verwaarloosd worden omdat men nooit weet

in welken graad van immuniteit te verkeren. Het is daarom onze taak ten eerste om onze lichamelijke gezondheid te denken; zich zelf bijvoorbeeld niet alléén terwille van een dwaze mode tot honger-kuren laten verleiden en ook aan een behoorlijke kleeding bij de zeer sterk wisselende weersgesteldheid in ons land, zorg besteden.

Waar wij nu gezien hebben dat een immuniteit in 't algemeen een zeer groote rol speelt in dit proces, komt als vanzelfsprekend de gedachte bij ons op, in hoeverre die immuniteit kunstmatig is te verkrijgen. Bij andere infectieziekten — als voorbeeld kunnen wij weer de pokken nemen — werd daar zelfs in vroegere tijden al aandacht aan besteed. In de 5e en 6e eeuw reeds trokken de Chinezen kinderen hemdjes aan, afkomstig van lichte pokkenlijders. Ook verzamelden ze de etter uit pokpuisten, die met kruiden gerookt, bewaard werden tot een volgend jaar. Hiervan brachten zij een weinig op watjes en stopten die dan in de neusgaten der kinderen. Dit was dus een actieve immunisatie met verzwakte infectiekiem, die men nog meer opzettelijk verder verzwakt had. Geen wonder dan ook dat in dezen tijd waar zoo veel en tegen zoovele infectieziekten wordt ingeënt, men ook trachtte de tuberculose hiermede te bestrijden. In 't algemeen kan men een immunisatie verkrijgen, wanneer men spontaan aan die ziekte gaat lijden. Ook kan dit door den verwekker van de ziekte in kleine hoeveelheid levend in te enten, verder ook in een kunstmatig verkregen verzwakten toestand of zelfs in een gedooden staat; ja zelfs met bepaalde extractie-stoffen van den verwekker. Ten opzichte van tuberculose zijn door middel van dieproeven al deze methodes afzonderlijk lang en ernstig geprobeerd. De ervaring bij experimenteel onderzoek op dieren over de onvatbaarheid tegen tuberculose heeft geleerd, dat die slechts bestaanbaar is bij de aanwezigheid van het levende agens in het lichaam. Met doode tuberkelbacillen of met uit deze geëxtraheerde stoffen is het tot dusver niet mogelijk gebleken bij dieren een verminderde vatbaarheid tegen een besmetting met levende krachtige — virulente tuberkelbacillen te bereiken.

Calmette, een groot Fransch onderzoeker, heeft zich door de vele mislukkingen niet uit het veld laten slaan. Integendeel hij hield hardnekkig vol aan de toch zeer logische gedachte, dat de kans bestaat, dat een niet virulente stam, zoo hij levend in het lichaam, waarin hij wordt gebracht kan verblijven, van immuniseerende kracht zou zijn. Hij stelde zich daarom tot taak een tuberkelbacillenslam te verkrijgen, die zonder schade voor het organisme levend kan worden ingebracht. Te samen met zijn medewerker Guérin kweekte hij in in het jaar 1906 een virulente tuberkelbacillenslam, afkomstig van een rund. Op een bepaald voedingsbodan kweekte hij dezen stam voort. De voedingsbodan was zoodanig gekozen, dat bij herhaalde overplantingen de virulentie van den stam steeds inboette.

Nadat zij jarenlang op deze wijze dien bepaalden stam in het leven wisten te behouden, bleek hij voor apen, runderen, paarden, konijnen en cavia's — guineesche biggetjes, die in zeer hooge mate voor tuberculose vatbaar zijn, absoluut onschadelijk. Door verdere proeven bleek aan Calmette en Guérin, dat deze stam — sindsdien genoemd de B. C. G.-slam — wel een immuniteit tegen tuberculose kon verwekken. Pas in 1921 werd de sprong gewaagd om de beschutende werking van een vaccin, uit dezen stam gemaakt, bij den mensch toe te passen. In dit jaar werd een zuigeling, geboren uit een moeder met open longtuberculose en dat door een grootmoeder met open longtuberculose zou worden opgevoed, met het B. C. G. geïmmeerd. Toen dit kind gezond bleef en zich normaal ontwikkelde, gingen de onderzoekers, na dezen eersten grooten stap, voorzichtig voorwaarts. In de volgende drie jaren werden nog ruim 300 kinderen in Frankrijk met het B. C. G. ingeënt. Ook de resultaten bij deze kinderen waren zeer moedgevend. Pas in 1925 werd door Calmette aan eenige landen, waaronder Nederland, een B. C. G.-cultuur afgestaan. Door ettelijke dierexperimenten in het Rijks-Serologische Instituut alhier heeft men zich van de absolute onschadelijkheid overtuigd, alvorens het vaccin in 1926 in ons land met nog tal van voorzorgsmaatregelen en voorwaarden voor de toepassing op kinderen werd afgeleverd.

Het vaccineeren van zuigelingen geschiedt in de eerste tien levensdagen, omdat gebleken is, dat in dezen tijd door den mond geïmmeerd kan worden. In de eerste dagen na de geboorte laat het darmslijmvlies de bacteriën gemakkelijk door. Op deze wijze komen ze in de lymphklieren terecht, alwaar ze zich, niet ten nadeele van den bezitter, kunnen gaan nestelen en vandaar uit een beschutenden invloed kunnen uitoefenen, die geruimen tijd kan duren.

Niettegenstaande de ervaring met het B. C. G. vaccin nog slechts van jongen datum is, zoo mogen wij toch dit vaccin, gezien de resultaten in dezen korten tijd verkregen, bij de bestrijding der tuberculose als een aanwinst aanmerken.

H.

K. H.

IN PERSCHOUW

Ned. Chr. Persbureau.

Op de hem eigene manier (d.w.z. veel verzetsgezchreeuw maar weinig zakelijkheidswol) trekt de directeur van het N.C.P., dr. v. d. Vaart Smit, tegen ons blad te veld. Hij beweert, „dat we persé den naam van zijn anoniemen berichtgever willen weten en daarom schreeven”. Dat is een vergissing; we drongen alleen maar op publicatie aan, omdat dr. v. d. V. S. plus correspondent daardoor bewijzen konden, dat hun zaak zuiver stond. Ons eigenlijk doel was: te zorgen, dat ds Veldkamp in Friesch Kerkblad, officieel persverzorgder der synode, en de onbekende schrijver niet in herhaling zullen vallen. We gelooven ook door onze publicaties in deze richting iets goeds voor synode en synodeleden, met name voor de door het N.C.P.-bulletin beleedigde synodeleden, bereikt te hebben.

Verder hebben we dr. v. d. V. S. thans niets te zeggen. We hebben nog wel iets voor hem, betreffende den afloop onzer correspondentie met onze „vertrouwde bron”. Hij kan precies den inhoud ervan gepubliceerd krijgen. Maar ik bedank er voor, den heer v. d. V. S. de leiding te geven. Ik heb mijn bezwaren tegen hem: een onware beschuldiging uit zijn eigen pen, en voorts verspreiding van voor anderen, en mijzelf beleedigend nieuws (beschuldiging van wat dr. v. Es in ander verband eens noemde „geestelijke achterhoudinghe”, en wat ik noem: onoprechtheid in 't spreken over den Gen. hoogleeraar), en dit alles door een ongenoemd synodelid, die zich schuil blijft houden, nu reeds zóoveel weken. We beginnen bij het begin, en slaan dr. v. d. V. S. (die mij de fout van ds Veldkamp aanrekent, doch ds V.'s naam verzwijgt) het volgende voor:

Noem zij uw zegsman, dan noem ik den mijne; neem over, letterlijk of niet letterlijk, maar in elk geval waarheidsgelukkig, wat tegen uw eigen of de door u doorgegeven onware beweringen door mij als één der belanghebbenden is ingebracht, en ik deel mee, wat het resultaat is van mijn correspondentie met mijn zegsman, tegen wien uwerzijds bezwaar is ingebracht, en houd voorts maar op met allerlei geschrijf, als ge niet van plan zijt, eerlijk terug te nemen, wat naar ieder nu reeds controleeren kan, onwaar is geweest in de stukken, die van uw Bureau zijn uitgegaan. En probeer niet langer, over mijn „B” mij aan 't spreken te krijgen, als ge over uw eigen „A” het zwijgen bewaart. Wie zelf geen A wil zeggen, moet niet een ander sommeeren, om B te zeggen; hij moet een toontje lager zingen.

Kampen, onder het aspect van Amsterdam.

De heer Algra vervolgt zijn beschouwing, en merkt in „Leeuw. Kh.” op:

In de beschouwing, door „een der vooraanstaande leden van de Generale Synode” anonym door bemiddeling van het N.C.P. rondgezonden, lezen wij over den zeden hoogleeraar o.a., dat een der curatoren van Kampen vond, „dat men de zaak maar moest uitstellen tot tijd en wijle, dat V.U. en Kamperschool ineen gesmolten waren, en geen dubbel stel hoogleeraren voor dezelfde vakken meer noodig was”. Zulk een opmerking lijkt ons vreemd.

Want zij beteekent, dat men de belangen en de positie van Kampen laat afhangen van, zoo niet beheerschen door het feit, dat er in ons land ook een Calvinistische Vrije Universiteit bestaat.

„Van” ineenmelting is o.i. maar een enkele, en niet ineenmelting is niemand werkelijk „gediend”. Het halfslachtige ding, dat men door ineenmelting zou krijgen, ware niemand tot vreugde. Bovendien, waar zou men dan blijven moeten met al die principiële vertoogen over het promotierecht? Als het recht tot promoveeren alleen aan een onvermengd-universitaire instelling toegestaan is, hoe zou het dan vallen binnen het bereik van een uit ineenmelting van kerkelijke hogeschool en vereenigingsfaculteit verkregen amfibie? Maar we lezen den heer Algra weer:

Het leggen van zulk een verband is niet juist.

De Theologische Hoogeschool is een eigen inrichting der Kerken. De Vrije Universiteit is geen kerkelijke inrichting, kan en mag dat ook niet zijn. Het staat aan onze Kerken vrij, te bepalen, dat de candidaatsbui van eenige Gereformeerde Universiteit op dezelfde wijze wordt geaccepteerd als een dergelijke bui van de Kamperschool.

De Kerken zijn daarbij niet beperkt tot de V.U. Zij hebben volkomen de vrijheid, om dat ook te doen in het belang van candidaten van andere Hoogescholen of Universiteiten.

Maar nooit mag men de zaak zoo stellen, alsof de Gereformeerde Kerken, of ook de leden der Gereformeerde Kerken „zitten” met twee opleidingen, en dat men moet hopen, dat die twee opleidingen zullen samensmelten. En nog veel minder gaat het aan, te betoogen, dat een benoeming van een hoogleeraar te Kampen maar moet wachten, tot beide inrichtingen zijn samengesmolten.

Reeds hierom, omdat zulk een samensmelting onmogelijk is. Men kan de Theologische Hoogeschool te Kampen opheffen. De V.U. kan ook de Theologische faculteit opheffen. Maar het is onmogelijk, dat een kerkelijke Theologische Hoogeschool zou samensmelten met een faculteit van een niet-kerkelijke Universiteit.

Alle spreken in die richting is overbodig en schadelijk. Met name schadelijk voor de Vrije Universiteit. Op een Synode der Gereformeerde Kerken mag men niet spreken over „onze” V.U. Die V.U. is van een

veree
van ku
meerde
onderse
van de
der Ge
schouw

En v
forme
voorste
daarme
En o
worden
wel ver
logische
om zoo
te bej
slecht

Dat v
trekke
king slec
hebben (c
zoo wat a
hebben, c
haar eige
wege.

De hee

Slech
derlijk
fonds v
verklaa
noemen
zijn ine
Een be
publiek

Tenslot

In di
de ho
verstel
scharen
leeraar

Ten

Hij
merkin
van de
Maar
is zijn
Kuyper
wat zij
wat zij
mand k
in het

Wij b
o.a., da
Stand
was af

Dat

ontsnaj
Dr. A. J
haar b
indertij

De pi

ter Syn
zeden
dezelfd
maakte

Zij g

die en
orde is
men v
felte n
tot het

De b

het oog
dat „w
dingen
niet. D
ting, d

De hee

hem nog

„De W

boekjes v

In d

Gerefor
ders —
haar u
uitverk
der Sch
doosta
over ho
gegever
meerde

d. Vegt

rustige
allergev
Hij b

dat wij
manier
d. Vegt
dit wel
spreker

sterke
dat de
heeft g
bepalen
kan en

Toch
licht n
Gerefor
wij nie
blijven

Wan
wannoe
der ge
de taal